

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ'NİN İNTERNET'E DAYALI ÖĞRETİMİ

Yrd. Doç. Dr. Ramazan ACUN*

GİRİŞ

Bu makalede, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (A.İ.İ.T) dersinde öğrenme verimini dramatik olarak arttıracak İnternet'e dayalı bir sistem tasvir edilmektedir. Bu, öğrenci merkezli bir sistemdir; sistemde vurgu öğretimde değil, öğrenmededir.

Makale, dört bölüm halinde düzenlenmiştir. Birinci bölümde, İnternet'in dünyada ve Türkiye'de gelişimi üzerinde kısaca durulmaktadır. İkinci bölümde, İnternet'in dünyada ve Türkiye'de bir eğitim aracı olarak kullanımına yer verilmektedir. Üçüncü bölümde, İnternet'e dayalı A.İ.İ.T öğretiminin (kısaca, Asenkron A.İ.İ.T), öğrenmede verimlilik artışını nasıl sağlayabileceğine ilişkin bir örnek çalışma gösterilmektedir.

Sonuncu bölümde ise, Asenkron A.İ.İ.T topolojisi tasvir edilmekte ve bu topolojide kendileri için öngörülen fonksiyonları yerine getirebilmeleri için A.İ.İ.T enstitülerinin yeniden yapılandırılması konusu üzerinde durulmaktadır.

İnternet'in Dünyada ve Türkiye'de gelişimi

Bilgisayarların birbirleriyle veri alışverişi ve ortak iş yapacak biçimde bağlanması ile oluşan bilgisayar ağlarının toplamına, İnternet adı verilmektedir. 1990 yılından itibaren dünya çapında yaygınlaşmaya başlayan İnternet, bilgiye ve bilgisayar kaynaklarına global erişim sağlaması do-

* Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi. E-posta: acun@hacettepe.edu.tr Web: <<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~acun>>. Bu makale, orijinal olarak, 14-15 Aralık 1998 tarihlerinde H.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü tarafından düzenlenen "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersi Yöntem Semineri"nde sunulan bildirinin genişletilmiş şeklidir. Makaleyi okuyarak, geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunan eşim Dr. Fatma ACUN'a teşekkür ediyorum.

layısıyla kısa sürede hızlı gelişme göstermiştir. İnternet'e bağlanma maliyeti düşmüş, güçlü ve kullanımı kolay programlar, İnternet vasıtasıyla iletişim kurmayı, bilgi erişim ve yayıncılığı herkese açık bir imkan haline getirmiştir. Bir İnternet uygulaması olan World Wide Web (kısaca Web), multi-medya verilerin (metin, ses, resim, film) tek bir sistemle bütünleşik bir biçimde yayılmasına ve erişilmesine imkân vermesiyle, İnternet kullanıcı sayısında ve İnternet'te yayınlanan bilgi miktarında patlamaya yol açmıştır.

Bir araştırmaya göre, bütün dünyada Ocak 1999 itibariyle 8.200.734 İnternet servisi sağlayan makine (host) bulunmaktadır. Bu sayı, Ocak 1998'de 5.942.491 idi. Demek ki, bir yılda yaklaşık iki kat artış meydana gelmiştir. İnternet servisi sağlayan makine sayısındaki artışa paralel olarak, İnternet kullanıcı sayısında ve İnternet'te kullanıma sunulan bilgi miktarında da artışlar meydana gelmektedir. İnternet trafiği her 100 günde ikiye katlanmaktadır. Bu, yıllık %700 artış demektir . 1999 Temmuz ayı itibariyle dünyadaki İnternet kullanıcıların dağılımı Şekil 1-2'deki haritada gösterilmiştir.

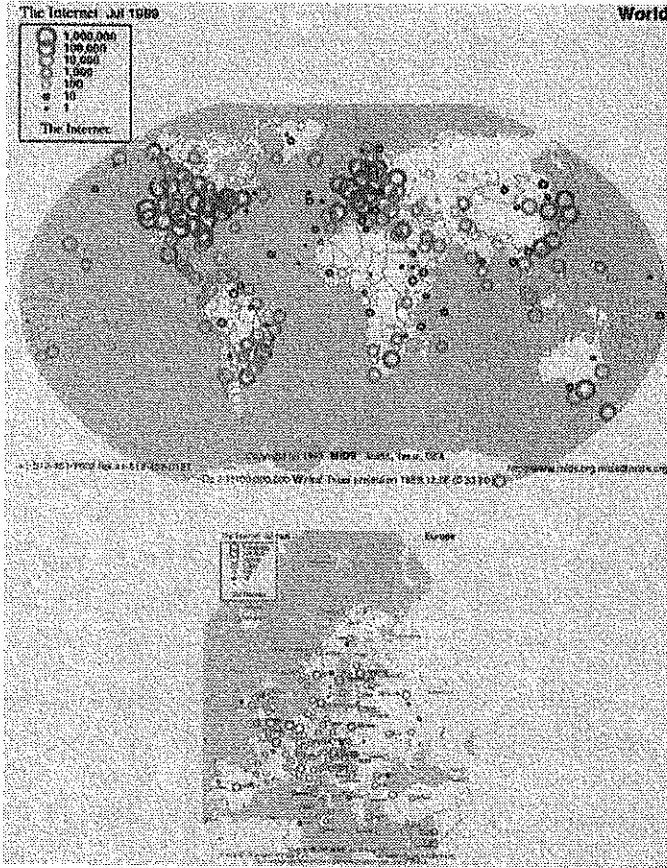
Bu haritada da görüldüğü üzere dünyadaki internet kullanıcıları Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Uzak Doğu'da (Japonya) yoğunlaşmaktadır. Şekil 1-2'den Türkiye'nin İnternet kullanıcı sayısı bakımından Ortadoğu, Orta Asya ve Afrika ülkeleriyle aynı seviyelerde olduğu anlaşılmaktadır.

İnternet, orijinal olarak bilim adamları arasında hızlı iletişim ve bilgi paylaşımını gerçekleştirmek üzere tasarlanmış olmakla birlikte, daha sonra ticari ve diğer amaçlar için de kullanılmaya başlanmıştır. Giderek de gündelik hayatla daha çok bütünleşmektedir. Gerçekten de, İnternet'e bağlı bilgisayarlar arasında her gün bilim, ticaret, eğlence vs. gibi konularla ilgili belki binlerce kütüphanelik bilgi akışı gerçekleşmektedir. İnternet'in giderek daha çok kullanıldığı alanların başında ise eğitim gelmektedir.

İnternet, Türkiye'ye 1994 yılında OTDÜ ve TÜBİTAK'ın işbirliği ile geldi. Türkiye'de İnternet'in gelişmesi açısından iki önemli projeden söz edilebilir. Bunlardan birincisi, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından yürütülen Ulusal Ağ ve Bilgi Merkezi

(ULAKBİM) projesidir. Ulusal Ağ (ULAKNET) ve Ulusal Bilgi Merkezi (UBİM) adlı iki kısımdan oluşmaktadır. Bu projenin ULAKNET kısmı gö-reli olarak kısa sayılabilecek bir sürede, Türkiye'deki bütün üniversiteleri bir omurga üzerinden birbirlerine ve oradan İnternet'e bağlaması ba-kımından başarılıdır. Ancak, UBİM için aynı şeyi söylemek mümkün de-ğildir. Nitekim, bu yazının yazıldığı sırada UBİM'in İnternet üzerinden kullanıma sunulmak üzere hazırladığı veya İnternet üzerinden kullanıma sunulmasına aracılık ettiği tek bir "ulusal" veri tabanı (bilgi bankası) dahi bulunmamaktaydı.

Sekil 1-2: Dünyada ve Türkiye'de İnternet Kullanıcılarının Dağılımı

İkinci proje, Türkiye Üniversiteleri İçin Bilişim Eğitimi Programları Geliştirilmesi Projesi adı altında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından yürütülmektedir. Bu proje, tüm disiplinlerdeki üniversite öğrencilerinin bilgisayar okuryazarı olmalarını ve bunların bir kısmının kendi alanlarında yazılım geliştirebilecek düzeye getirilmelerini amaçlamaktadır. Buna göre, üniversiteler genelinde yaygın bilgisayar eğitimi ile ilgili bir zorunlu ve bir dizi de seçmeli ders önerilmektedir. Derslerin verilmesini temin ve koordine etmekten sorumlu olmak üzere de rektörlüklere bağlı disiplinler arası destek bölümü niteliğinde Enformatik Bölümlerinin kurulması planlanmaktadır. Bu bölümlere eleman yetiştirmek amacıyla da, 1997 yılı içinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) bünyesinde Enformatik Enstitüsü kurulmuş ve 1997 Eylül ayında eğitime başlayan Bilişim Bilimleri yüksek lisans programına diğer üniversitelerden elemanlar sınavsız olarak alınmaya başlanmıştır.

Proje hedefleri doğrultusunda, operasyonel, teknolojik ve ekonomik olurluklar göz önüne alınarak bazı öneriler geliştirilmiştir. Söz konusu bu öneriler hakkında ayrıntılı bilgi YÖK web sitesinde bulunabilir, dolayısıyla bunlar üzerinde burada durulmayacaktır. Ancak, burada vurgulanması gereken önemli nokta, enformatik derslerinin verilmesiyle ilgili olarak, önerilen temel yaklaşımdır. Buna göre, dersler her bölümün kendi elemanlarıncaya verilecektir. Ayrıca, asenkron olarak İnternet üzerinde verilmesi seçeneği üzerinde de durulmuştur.

Her üniversitenin derslerin verilebilmesi için gerekli bütçe ve kadroları edinmede kademeli bir geçiş planı yapması ve derslerin de değişik bölümlerde kademeli olarak açılması tavsiye edilmektedir.

Yeni bir gelişme olarak, YÖK, 14 Ocak 2000 tarihinde yayınladığı bir yönetmelikle, İnternet'e dayalı uzaktan eğitim projelerine destek vermeye başlamıştır. Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği'nin <<http://www.yok.gov.tr/yasa/yonet/yonet60.html>> amaçları, 1-Üniversitelerin eğitim-öğretim olanaklarının paylaşılmasını sağlayarak üniversiteler arasında akademik yar-

dımlaşmayı kolaylaştırmak; 2- bilgi ve İletişim teknolojilerinin sağlandığı etkileşimli ortam, çoklu ortam olanakları ve sınırsız bilgiye ulaşabilme özellikleri sayesinde eğitimin etkinliğinin artırılması; ve 3- yükseköğretimi yeni öğrenci kitlelerine yaygınlaştırmak ve verimini artırmaktır.

İnternet, Eğitim ve Tarih

Yukarıda da belirtildiği gibi, eğitim, İnternet'in en çok kullanıldığı alanlardan biridir. İnternet, özellikle de Web, etkileşimli, multi-medya ve "non-linear" bir ortam sağlamaktadır. Bu özellikler aktif (katılarak, yaparak) öğrenmeyi desteklemektedir. Ayrıca, klasik öğretim metotlarına göre, daha az masraflıdır. Başlangıçta yapılan (bazen büyük) bir yatırımdan sonra, öğrenci başına düşen kullanım masrafı, kullanan öğrenci sayısındaki artış oranında düşmektedir¹.

Ayrıca, İnternet teknolojileri, öğretim elemanlarına, öğrenci hedef, öğrenme tarzı ve kabiliyetlerindeki ferdi farklılıkları göz önüne alarak buna uygun eğitim vermelerini mümkün kılmaktadır. Ayrıca, bu eğitimin "herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda" (asenkron) verilmesini sağlayarak hem öğrenciler hem de öğretim elemanları için daha uygun bir ortam yaratmaktadır.

Bu özellikler İnternet'in eğitim alanında bir devrime yol açtığını göstermektedir. Bu durumu göz önüne alan ülkeler, eğitim alanında İnternet kullanımını yaygınlaştırmak için gerekli yatırımları yapmaktırlar. Nitekim, 2000 yılında Amerika'da bütün okulların %95'inin İnternet'e bağlanması öngörülmektedir. İngiltere'de bütün okulların %45'i şu anda bağlanmış durumdadır. Pek çok ders, artık İnternet üzerinden verilmektedir. Bunlar arasında Michigan State University tarafından verilen Osmanlı Tarihi de bulunmaktadır. Geleneksel tarzda eğitim veren pek çok üniversite, giderek artan sayıda dersini İnternete kaydırma çalışması yaparken, 1998 yılından itibaren eğitimini tamamen İnternet üzerinden yürüten "İnternet Üniversiteleri" faaliyet göstermeye başlamıştır.

¹ Massy, W. F. and R. Zemsky. "Using Information Technology to Enhance Academic Productivity". <<http://www.educause.edu/nlii/keydocs/massy.html>>

İnternet üzerinden öğretimi yapılan konulardan biri de tarihtir. İnternet üzerinden erişilebilen geniş tarihi veri arşivleri, bu derslerde kullanılan malzemeyi sağlamaktadır². Bu tür arşivlerin oluşturulması artan bir hızda sürdürülmektedir. Konunun metodolojik ve pedagojik yönü de giderek daha çok ilgi çekmekte ve tartışılmaktadır. Mesela, International Association for History and Computing (Uluslararası Tarih ve Bilgisayar Birliği) <<http://grid.let.rug.nl/ahc/welcome.html>> İngiltere branşının 14-16 Eylül 1999'da Londra'da yapılan yıllık konferansında (ki bu konferanslara çoğu İngiltere'den olmak üzere ortalama 150-200 kişilik katılım olmaktadır) ele alınan konulardan ikisi, "bilgisayar ve İnternet'in tarih yazıcılığı üzerindeki etkisini değerlendirme" ve "bilgisayar ve İnternet temelli tarih öğretimine pedagojik yaklaşımlar"dır. Ayrıca, konuya eğilen makale sayısı da giderek artmaktadır³.

Türkiye'de İnternet ve eğitim konusuna gelince. Bu çerçevede, yukarıda sözü edilen YÖK projesi uyarınca kurulan ODTÜ enformatik enstitüsünün yaptığı çalışmalar kayda değer niteliktedir. Burada, 1998 yılı içerisinde İnternet üzerinden deneme amaçlı bir Bilgisayar Grafikleri Dersi verilmiştir. Ayrıca, ODTÜ Kampusu içinde verilmek üzere Bilgisayar Grafikleri, Görüntü işleme ve Genel Kimya dersleri hazırlanmakta olduğu ve bunların daha sonra diğer üniversitelere de sunulmasının planlandığı bildirilmektedir.

Benzeri faaliyetlerin kısa zamanda diğer üniversitelere de yaygınlaşması beklenmelidir. Nitekim, Hacettepe Üniversitesi'nde de ODTÜ

² Bu konuda bkz: Gibson, Alex. "WWW and the Internet; new opportunities for historical discourse?" *History and Computing*, 7.2(1995), 13-21. <http://www.ex.ac.uk/~ajgibson/papers/www_and_history.html>; Tally, Bill. "History Goes Digital Teaching when the Web is in the Classroom" *D-Lib Magazine*, (September 1996) <<http://cnri.dlib/september96-tally>>

³ Wynne, Ann. "History Instruction and Internet: A Literature Review". *The Journal of the Association for History and Computing*, Vol. II, No. 1. (April 1999) <<http://www.mcel.pacificu.edu/jahc/jahc11/articles11/Wynne/Wynnindex.html>>; Trinkle, Dennis "A. History and the Computer Revolutions", *The Journal of the Association for History and Computing*, Vol. II, No. 1. (April 1999) <<http://www.mcel.pacificu.edu/JAHC/JAHC11/ARTICLES11/Trinkleindex.html>>; McCormack, Pauline. "Virtually History: The Use of On-line Communications in Higher Education", *The Journal of the Association for History and Computing*, Vol. II, No. 1. (April 1999) <<http://www.mcel.pacificu.edu/JAHC/JAHC11/ARTICLES11/McCormack/mccormack.htm>>; McCormack, Pauline. "Virtually History: The Use of On-line Communications in Higher Education", *The Journal of the Association for History and Computing*, Vol. II, No. 1. (April 1999) <<http://www.mcel.pacificu.edu/JAHC/JAHC11/ARTICLES11/McCormack/mccormack.htm>>.

Enformatik Enstitüsü'ne benzer amaçlarla bir Bilgi Teknolojileri Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin kuruluş çalışmaları başlatılmış bulunmaktadır. Bu Merkezde, bu satırların yazarının da önerisiyle İnternet üzerinde verilmesi düşünülen derslerden ikisi Bilim Tarihi ve Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi'dir

Asenkron A.İ.İ.T ve öğrenmede verimlilik artışı

Asenkron A.İ.İ.T dersinde öğrenme verimliliği konusuna geçmeden önce, bu konuda eğitim bilimcilerin iki önemli saptamasını vermek yerinde olacaktır: Ortalama olarak, bir insanın sadece gördüğünün %20'si, hem görüp hem duyduğunun %40'ı ve hem görüp, hem duyup hem de yaptığının %70'i kalıcı olmaktadır⁴; Bir derste eğer yapılacak bir şey yoksa, öğrenilecek bir şey de yoktur. Görüldüğü gibi her iki saptama da, yaparak öğrenmenin altını çizmektedir.

O zaman, "A.İ.İ.T dersinde %70 öğrenme verimliliği nasıl sağlanabilir?" sorusunun cevabı kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin derse aktif katılması, yaparak öğrenmesi yoluyla. Peki, Asenkron A.İ.İ.T öğrencilerin yaparak öğrenmesini nasıl sağlayacaktır⁵?

İyi planlanmış İnternete dayalı öğretim sistemleri genellikle, hipermetin (hypertext) mantığına dayalı Web uygulamalarıdır. Buradaki temel öğe, pedagojik kurallara göre tasarlanmış web sayfalarıdır. Ayrıca, e-mail ve canlı oturumlar (chat, video konferans) yoluyla öğrencilerle diyalog kurulmakta ve muhtemel sorulara cevap verilmektedir.

Bu noktada, böyle bir sistemin öğrenmede %70 verimliliği nasıl sağlayabileceğine ilişkin bir örnek yerinde olacaktır. Farz edelim:

1. Lisans seviyesinde A.İ.İ.T bilgisi, sorgulayıcı bir kafa ve

⁴ Geisman, Judy L. "Beyond CBT: Interactive video", *Computers and Personnel*, (Summer 1988), 35-38.

⁵ Mevcut AİT öğretiminin eğitim bilimi açısından bir değerlendirilmesi için bkz. Safran, Mustafa. "Eğitim Bilimi Açısından Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Öğretimi", Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Yöntem Semineri 14-15 Aralık 1998. Basılmaktadır.

2. Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak'ın "Atatürk'ün Dünyadaki Yankıları" adlı makalesini bulunduran bir web sayfası (Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi 4(1985), 27-54).

Irmak'ın makalesinin girişinde şöyle yazmaktadır: "XX. Yüzyılda, insanlığın geleceğine dönük ve gerçek bir ilerçilik getirmiş olan başlıca fikir akımı, Mustafa Kemal'in yarattığı Kemalizm'dir (Atatürkçülük). Bunun en kesin delili şudur ki Kemalizm, en kısa bir zamanda Akdeniz çevresine, Asya'ya, Afrika'ya yayılmış, Avrupa ve Amerika'da hayranlık uyandırmıştır."

Sorgulayıcı bir kafa, Irmak'ın bu ifadelerini ilk bakışta çok abartılı bulacak, bunlara dayanak olarak gösterilen çoğu gazete haberi ve anekdot türünden delilleri ise tatmin edici bulmayacaktır (nitekim bu satırların yazarı bu makaleyi daha öğrenci iken okuduğunda düşüncesi bu yönde olmuştu). Bu yüzden, bu cümleler sorgulayıcı bir kafa için sadece ispatlanması gereken bir hipotez niteliğindedir.

Gerçekten de bu hipotez, bu satırların yazarının kafasında uzun yıllar ispat edilemeden kalmıştı. Ta ki, yakın zamanda Atatürk Araştırma Merkezi'nin yürüttüğü bir proje kapsamında oluşturulan ve kendisinin de programcısı olduğu bir veri tabanına dünyanın dört bir yanından büyük bir titizlikle derlenen veriler yükleninceye kadar⁶.

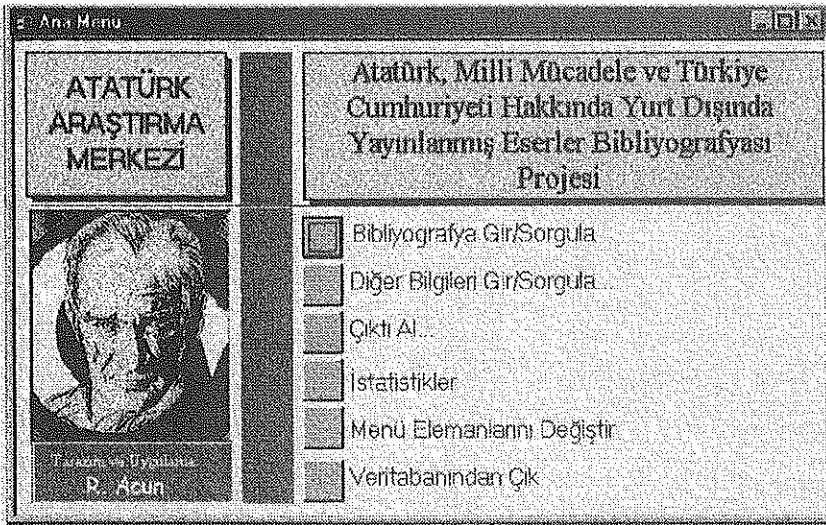
Söz konusu bu proje, Atatürk, Millî Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurt dışında yayınlanmış eserlerin bibliyografyalarının hazırlanması ve bu eserlerin Türkiye'ye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Proje kapsamında oluşturulan veri tabanı, Türkiye dışında çeşitli dillerde yayınlanmış kitaplarla ilgili, şu anda, altı bin civarında künye bulundurmaktadır. Bu veri tabanının ana menüsü Şekil 3'te verilmiştir.

⁶ Bu proje ve proje için hazırlanan veri tabanı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Acun, R. "Atatürk Bibliyografyası Projesi Veri Tabanı", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 37 (1998), 365-374. Proje kapsamında hazırlanan bibliyografya yakında basılı olarak yayınlanacaktır; Cemal Avcı, "Atatürk Araştırma Merkezi'nin 'Atatürk, Millî Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurt Dışında Yayınlanmış Eserlerinin Bibliyografyalarının Hazırlanması ve Bu Eserlerin Türkiye'ye Kazandırılması Projesi' Hakkında", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 37 (1998), 151-159.

Şekilde de görüldüğü üzere bu menüde bibliyografik künyeler ve ilgili diğer bilgilerin girilebilmesi için düğmeler yanında, girilen bilgilerden hareketle otomatik olarak üretilen bir takım istatistikler de alınabilmektedir- ancak, tabii hazır istatistikler eldeki soruya cevap vermiyorsa yeni sorgulamalar da yapılabilmektedir.

Şekil 3: Atatürk Bibliyografyası Projesi Veri Tabanı Ana Menüü

Otomatik olarak üretilen istatistiklerden biri de, hangi dilden ne kaç tane kitap girildiğine dairdir. Peki, bu istatistik Atatürkçülüğün dünyanın dört bir yanına yayıldığına ilişkin yukarıda sözü edilen hipotezi test etmekte kullanılabilir mi? Buna cevap evettir çünkü bir fikir ya da düşüncenin yayıldığı onun hakkında kitap yazılmasından daha kesin ne gösterebilir? Bu istatistik Tablo 1'de verilmiştir⁷.

⁷ Bu tabloda verilen sayılar, yukarıda 1 nolu dipnotta sözü edilen sempozyum öncesindeki durumu yansıtmaktadır. Sempozyumun yapıldığı 14.12.1998 tarihinden sonra da veri tabanına zaman zaman yeni veri eklenmiş ve mevcut verilerde de düzeltmeler yapılmıştır. Bu bakımdan, bu tabloda verilen sayılar, yeni yapılacak bir sorgulamadan elde edilecek sayılarla tam olarak uyuşmayabilir, ancak, sonuç olarak elde edilecek fikir değişmeyecektir.

Tabloda da görüldüğü üzere, Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında dünyanın dört bir yanında, 46 değişik dilde eser yayınlanmıştır. Bu tablodaki veriler, Irmak'ın "Atatürkçülük, en kısa bir zamanda Akdeniz çevresine, Asya'ya, Afrika'ya yayılmış, Avrupa ve Amerika'da hayranlık uyandırmıştır" ifadelerini büyük ölçüde destekler mahiyettedir. Ancak, sorgulayıcı kafa soru sormaya devam etmektedir: "peki, bu kitaplar ne zaman yayınlanmıştır?"

Tablo 1: Atatürk, Milli Mücadele Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurt Dışında Yayınlanmış Eserlerin Dillere Göre Dağılımı

Dil	Sayı
Almanca	618
Arapça	87
Arnavutça	8
Azeri Türkçesi	3
Bengale dili	12
Boşnakça	14
Bulgarca	62
Çekce	46
Çince	55
Danimarka dili	31
Endonezya Dili	2
Ermenice	5
Farsça	87
Fince	2

Flamenkçe.....	2
Fransızca	899
Hırvatça.....	12
Hindistan'da Bengali dili	3
Hindistan'da Gujratı Dili.....	2
Hindistan'da Hindu dili	15
Hindistan'da Kannada dili.....	1
Hindistan'da Marathı dili	2
Hindistan'da Tamil dili	5
Hollanda dili	1
İbranice	4
İngilizce	2939
İspanyolca	36
İsveççe	58
İtalyanca.....	112
Japonca	21
Korece	12
Lehce.....	75
Macarca.....	35
Makedonca.....	3
Malayca.....	3
Malezya dili	1

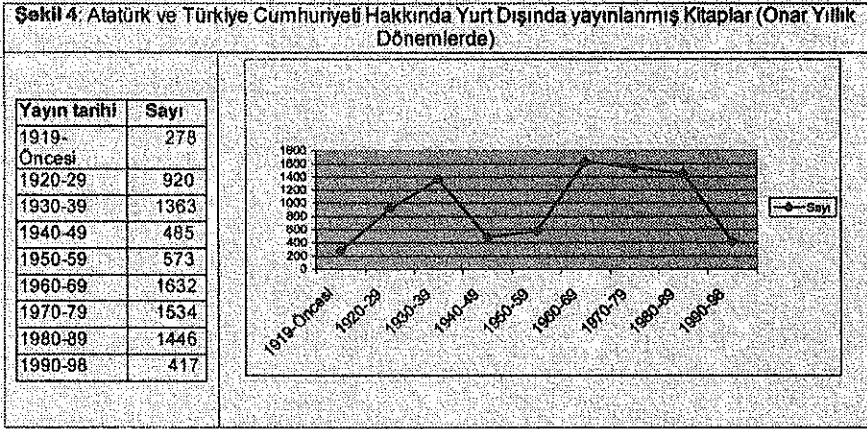
Osmanlıca*	1
Portekizce	1
Romence	35
Rumca	2
Rusça.....	626
Sırpça	47
Slovakca.....	8
Ukraince.....	4
Urduca.....	17
Yunanca	164

Bu soruya, veri tabanından basit bir sorgulama sonucu elde edilen cevap Şekil 4'de hem tablo hem de grafik olarak verilmiştir. Grafikte görüldüğü üzere, Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurt dışında yapılan yayınların sayısı 1920'li yıllardan itibaren yükselmeye başlamış ve (1930-39) döneminde yaptığı bir zirveden sonra ikinci dünya savaşı ve hemen sonrasına denk gelen yıllarda görülen bir gerilemenin ardından, 1960-69 döneminde yeniden bir zirve daha yapmış, ancak bundan sonra tekrar iniş eğilimine girmiştir. Özellikle, 1990'lı yıllardan sonra iniş eğiliminin hızlandığı gözlemlenmektedir. Acaba bu, 1990'da Berlin duvarının yıkılması ve Sovyetlerin dağılmasının ardından sone eren soğuk savaş dönemiyle birlikte Türkiye'nin dünyadaki öneminin azaldığı iddialarını doğrulamakta mıdır? Belki. Burada dikkat edilmesi gereken bir başka faktör de İnternet'tir. Yukarıda açıklandığı üzere, İnternet bütün dünyada tam da bu dönemde, yani 1990'lı yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır. Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında pek çok yayın artık

* Bununla ilgili veri tabanındaki kayıt şöyledir: Mehmed Emin Said, *Siyer-i Mustafa Kemal Paşa*, Mısır 1922.

İnternet üzerinden elektronik olarak yapılmaktadır. Atatürk Araştırma Merkezi'nin projesi ise sadece basılı yayınlarla ilgilidir.

Şekil 4: Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurt Dışında yayınlanmış Kitaplar (Onar Yıllık Dönemlerde)

Bu grafikte dikkati çeken bir nokta da, yayın sayısında görülen iki zirvenin karşılaştırılmasıdır. 1960-69 döneminde elde edilen zirve, 1930-39 döneminde elde edilen zirveden biraz daha yüksek olsa da, 1960-69 dönemindeki dünya nüfusu (bu dönemde dünya nüfusu 1930-39 dönemine göre 1 milyar daha fazladır) ve dönemin basım teknolojisinin sağladığı imkanlar göz önüne alınca, 1930-39 döneminde elde edilen zirvenin önemi daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Kısaca, Atatürk'ün devlet başkanlığı yaptığı dönemde Türkiye Cumhuriyeti dış dünyada daha fazla tanınmıştır. Böylece, bu satırların yazarı sadece kafasındaki söz konusu "hipotezi" doğrulamakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye'nin dünyadaki imajı ile ilgili hiç unutmayacağı şekilde, yeni şeyler öğrenmiştir.

Buradan çıkartılacak sonuç şudur: Gerekli araçların sağlanması ve uygun bir yönlendirme yapılaması şartıyla, tıpkı buradaki örnekte gösterildiği gibi, öğrenciler meraklarını tatmin etmek motivasyonu ile hareket ederek kendi çabalarıyla kalıcı olarak yeni şeyler öğrenebilirler.

Peki böyle bir öğrenmeye imkan verecek bir sistem İnternet üzerinde nasıl kurulabilir? Bu konu bundan sonraki bölümde ele alınmaktadır.

Asenkron A.İ.İ.T Topolojisi ve A.İ.İ.T Enstitülerinin Yeniden Yapılandırılması

Yukarıda da bahsedildiği üzere, böyle bir sistemin en temel ögesi, iyi yazılmış bir Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi metnini bulduran ve pedagojik kurallara göre tasarlanmış web sayfalarıdır. Bu web sayfalarından uygun noktalarda, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili birinci ve ikinci el veri kaynakları bulduran büyük veri tabanlarına (bilgi bankalarına), ki kısaca A.İ.İ.T veri tabanları adı verilebilir, geçişler sağlanmalıdır.

Ancak, buradaki temel problem, Atatürk Araştırma Merkezinin hazırladığı yukarıda sözü edilen Atatürk Bibliyografyası Projesi Veri Tabanı hariç tutulursa, söz konusu A.İ.İ.T veri tabanlarının henüz mevcut olmayışdır. Atatürk Bibliyografyası Projesi Veri Tabanı'nın hazırlanması sırasında edinilen tecrübe göstermiştir ki, bu veri tabanlarını oluşturmak pahalı ve zaman alıcıdır. Bu yüzden, burada önerilen yaklaşım, mevcut altı A.İ.İ.T Enstitüsü ve Atatürk Araştırma Merkezinin aralarında iş bölümü yaparak, her birinin bir konuyla veya kaynak grubuyla ilgili bir veri tabanı oluşturmasıdır. Buna göre bir enstitü, Meclis Zabıtları veri tabanını oluştururken bir diğeri, resim, ses ve film veri tabanını oluşturacak, bir diğeri ise dönemin ünlü şahsiyetlerinin biyografilerini bulduran prosopografik bir veri tabanı hazırlayacaktır... Sonuçta bu veri tabanlarına, Merkezi bir A.İ.İ.T sunucusundan geçişler sağlanacaktır. Böylece oluşan topoloji Şekil 5'de gösterilmiştir. Şekil 6 ise, oluşan bu Asenkron A.İ.İ.T sisteminin kullanılmasını göstermektedir. Buna göre, kullanıcılar (gerek öğrenciler, gerekse araştırmacılar), kendi üniversitelerinin kampüslerinde bulunan bilgisayarlardan veya bir İnternet servis sağlayıcısı aracılığıyla evlerinden bu sunucuya erişebileceklerdir.

Bu sistemi kullanan bir lisans öğrencisi artık bir pasif okuyucu veya dinleyici olmayacak, bu alandaki bilgi üretimine aktif katılımcı olacaktır.

Böyle bir sistemde mesela, Web sayfasından cumhuriyetin ilanı konusunu okuyan bir öğrenci, Mecliste rejimin adının cumhuriyet olarak belirlendiği celsenin zabitlerini gözden geçirebilecek, cumhuriyetin ilanı ile ilgili resimlere bakabilecek, film seyredebilecek, konuyla ilgili hatıratları okuyabilecektir ve muhtemelen de bunlar arasında kimsenin görmediği yeni bağlantılar yakalayabilecektir. Hepsisi bir iki tuşa dokunmakla.

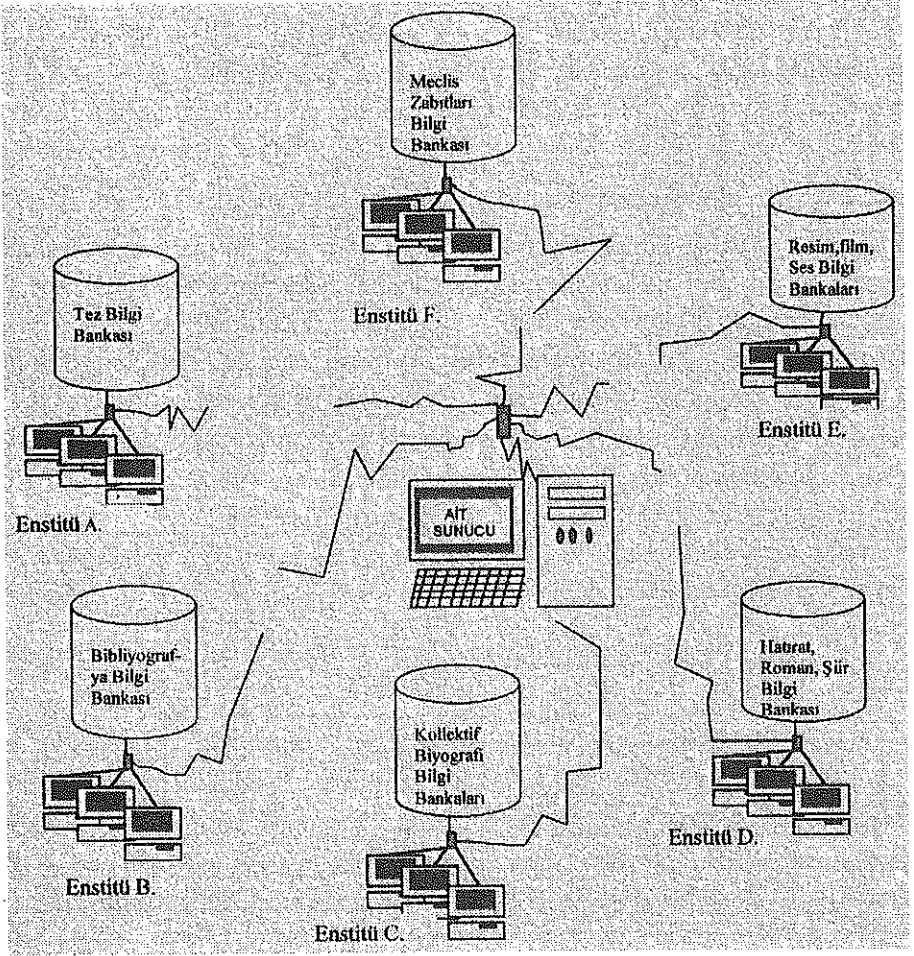
A.İ.İ.T veri tabanlarını oluşturabilmek için enstitülerin radikal olarak yeniden yapılandırılması gerekecektir. Bu sistemde, lisansüstü öğrencileri, hem bu bilgi bankalarındaki bilgileri kullanarak seminer ve ödev yapan, hem de tez çalışmalarının bir parçası olarak bu bilgi bankaları için veri derleyen ve bunları bu bilgi bankalarına yükleyen araştırmacılar konumundadır. Enstitü mensupları artık ders veren okutmanlar değil, bilgi bankalarını oluşturmak üzere hazırlanan projelerde çalışan araştırmacılar ve öğrencileri söz konusu bilgi bankalarına yönlendiren ve canlı İnternet oturumlarında muhtemel sorulara cevap veren kılavuzlar olacaklardır.

SONUÇ

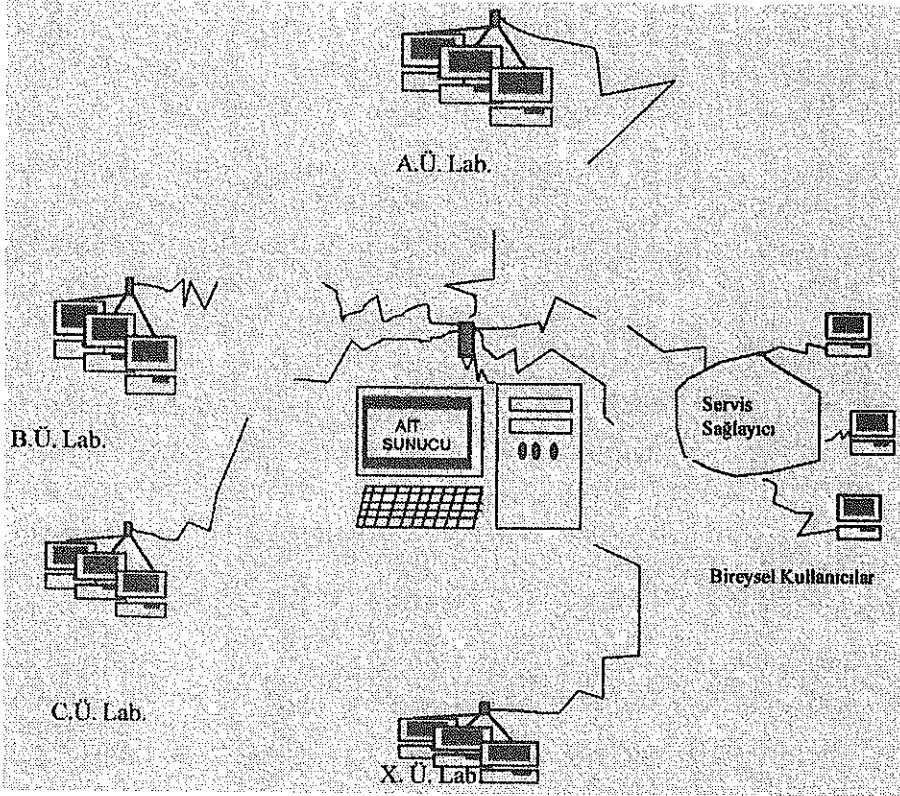
Buraya kadar anlatılan, İnternet teknolojilerine dayalı öğrenci merkezli sistem, Atatürk İlkeleri ve İnkılap tarihinin öğretiminde bir İnkılap yapılması anlamına gelmektedir. İnkılap tarihçileri bu İnkılabın önemini en iyi görebilecek pozisyonlardır.

A.İ.İ.T dersinin bütün üniversite öğrencileri tarafından alınmasının zorunlu olduğu düşünülürse, böyle bir İnkılap, yan ürün olarak Türkiye'de bilgi teknolojisinin yaygın kullanımına yol açabilecek gelişmeleri de başlatabilir. İnternetin gelecekte oynayacağı rolün şimdikinden kat kat fazla olacağı, buna karşılık Türkiye'de İnternet kullanımının gelişmiş ülkelere kıyasla çok düşük seviyelerde olduğu göz önüne alınırsa, bunun da önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Şekil 5: Asenkron AİT Topolojisi

Şekil 6: Asenkron AİİT Topolojisi

KAYNAKLAR

1. Acun, R. "Atatürk Bibliyografyası Projesi Veri tabanı", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, 37 (1998), 161-174.

2. Anderson, D. Lines. "Academic Historians, Electronic Information Access Technologies, and the World Wide Web: Academic Historians, Electronic Information Access Technologies, and the World Wide Web: A Longitudinal Study of Factors Affecting Use and Barriers to that Use", **The Journal of the Association for History and Computing**, Vol. I, No. 1., (June 1998) <<http://mcel.pacificu.edu/history/jahcII/Anderson/Anderson.HTML>>.

3. Avcı, Cemal. "Atatürk Araştırma Merkezi'nin 'Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yurt Dışında Yayınlanmış Eserlerin Bibliyografyalarının Hazırlanması ve Bu Eserlerin Türkiye'ye Kazandırılması Projesi' Hakkında", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, 37 (1998), 151-159.

4. Geisman, Judy L. "Beyond CBT: Interactive video", **Computers and Personnel**, (Summer 1988), 35-38.

5. Gibson, Alex. "WWW and the Internet; new opportunities for historical discourse?" **History and Computing**, 7.2(1995), 13-21. <http://www.ex.ac.uk/~ajgibson/papers/www_and_history.html>

6. Massy, W. F. and R. Zemsky. "Using Information Technology to Enhance Academic Productivity". < <http://www.educause.edu/nlii/keydocs/massy.html> >.

7. McCormack, Pauline. "Virtually History: The Use of On-line Communications in Higher Education", **The Journal of the Association for History and Computing**, Vol. II, No. 1. (April 1999) <<http://www.mcel.pacificu.edu/JAHC/JAHCII1/ARTICLESII1/McCormack/mccormac.htm>>.

8. Safran, Mustafa. "Eğitim Bilimi Açısından Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Öğretimi", **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Yöntem Semineri**, 14-15 Aralık 1998. Basılmaktadır.

9. Tally, Bill. "History Goes Digital Teaching when the Web is in the Classroom" **D-Lib Magazine**, (September 1996) <<http://cnri.dlib/september96-tally>>

10. Trinkle, Dennis "A. History and the Computer Revolutions", **The Journal of the Association for History and Computing**, Vol. II, No. 1. (April 1999) <<http://www.mcel.pacificu.edu/JAHC/JAHCII/ARTICLESII/Trinkle/Trinkleindex.html>>.

11. Wynne, Ann. "History Instruction and Internet: A Literature Review", **The Journal of the Association for History and Computing**, Vol. II, No. 1. (April 1999) <<http://www.mcel.pacificu.edu/jahc/jahcII/articlesII/Wynne/Wynnindex.html>>

ÖZET

Bu makalede, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi (A.İ.İ.T) dersinde öğrenme verimini dramatik olarak arttıracak İnternet'e dayalı bir sistem tasvir edilmektedir. Makalede, İnternetin Türkiye'de ve dünyada gelişimi ve genel olarak eğitim, özel olarak da tarih eğitiminde kullanılışı ile ilgili arkaplan bilgisi verildikten sonra, İnternete dayalı bir A.İ.İ.T öğretiminin öğrenme verimini nasıl arttıracığına ilişkin örnek bir çalışma gösterilmektedir. Daha sonra ise böyle bir eğitimin yapılabilmesi için bir topoloji ve bu topolojide kendileri için öngörülen fonksiyonları yerine getirebilmeleri için A.İ.İ.T Enstitülerinin yeniden yapılandırılması konusu ele alınmaktadır.

Makalede, anlatılan sistemin bütünüyle uygulanması halinde, bunun A.İ.İ.T dersi öğretiminde bir İnkılap yapılması anlamına geldiği ve bunun da yan ürün olarak, Türkiye'de bilgi teknolojisinin yaygın kullanımına yol açabileceği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnternet'e Dayalı Öğretim, Asenkron Öğrenme, İnternet ve Tarih Öğretimi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi.

ABSTRACT

This paper describes an Internet based system of learning which could improve the learning productivity dramatically in the course, the History of the Turkish Revolution (HTR). The paper describes firstly, some basic concepts about the Internet and its development in the world and in Turkey; and its use in teaching in general and in history teaching in particular. Secondly, a case study is presented in order to demonstrate how such a system could improve learning productivity. Lastly, the paper presents a topology of a system which would make it possible to carry out such a learning and teaching activity together with some ideas about restructuring of the Institutes of HTR to enable them to perform the new functions required of them in the system.

The paper concludes that a full implementation of the system would mean a revolution in teaching of HTR and this would lead, as a by product, to a widespread use of information technologies in Turkey, which in itself would be an important development.

Key Words: the Internet Based Teaching, Asynchronous Learning, Internet and History Teaching, History of Turkish Revolution.